

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1311/2011,

13. detsember 2011,

millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1083/2006 seoses teatavate sätetega, mis käsitlevad finantsstabiilsuse säilitamisega tõsistes raskustes või sellises ohus olevate teatavate liikmesriikide finantsjuhtimist

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 177,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Enneolematu ulatusega ülemaailmne finantskriis ja majanduslangus on oluliselt pärssinud mitme liikmesriigi majanduskasvu ja kahjustanud finantsstabiilsust ning seega järsult halvendanud nende finants-, majandus- ja sotsiaalingimusi. Teatavad liikmesriigid on muu hulgas rahvusvahelise majandus- ja rahanduskeskkonna tõttu sattunud tõsistesse raskustesse või neid ähvardavad tõsised raskused, nagu probleemid majanduskasvu ja finantsstabiilsusega ning suurenev eelarvepuudujääk ja võlakoormus.

(2) Kuigi peamised meetmed kriisi negatiivse mõju tasakaalustamiseks on juba võetud, sealhulgas õigusliku raamistiku muudatused, on finantskriisi mõju reaalmajandusele, tööturule ja kodanikele laialdaselt tuntav. Surve liikmesriikide finantsvahenditele on kasvamas ja surve leevendamiseks tuleks kiiresti võtta täiendavaid meetmeid struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi vahendite maksimaalse ja optimaalse kasutamise kaudu.

(3) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 122 lõikele 2, millega nähakse ette võimalus anda liidu finantsabi liikmesriigile, kes on raskustes või kellel on

tõsine oht sattuda suurtesse raskustesse, mida põhjustavad temast olenematud erandlikud juhtumid, kehtestati nõukogu 11. mai 2010. aasta määrusega (EL) nr 407/2010 (millega luuakse Euroopa finantsstabiilsusmehhanism)⁽³⁾ selline mehhanism liidu finantsstabiilsuse säilitamiseks.

(4) Iirimaa anti sellist finantsabi nõukogu rakendusotsusega 2011/77/EL⁽⁴⁾ ja Portugalile nõukogu rakendusotsusega 2011/344/EL⁽⁵⁾.

(5) Kreeka oli tõsistes finantsstabiilsusega seotud raskustes juba enne määruse (EL) nr 407/2010 jõustumist. Seega ei olnud Kreekale võimalik kõnealuse määruse alusel finantsabi anda.

(6) Kreeka jaoks 8. mail 2010 sõlmitud krediidiandjate vaheline leping ja krediidikorralduse leping jõustusid 11. mail 2010. Nähakse ette, et krediidiandjate vaheline leping jääb täiel määral jõusse kolmeaastase programmiperioodi lõpuni, kui krediidikorralduse lepingu raames on veel lahtisi arveid.

(7) Nõukogu 18. veebruari 2002. aasta määruses (EÜ) nr 332/2002 (millega liikmesriikide maksebilansi toetamiseks luuakse keskmise tähtajaga rahalise abi süsteem),⁽⁶⁾ sätestatakse, et nõukogu annab keskmise tähtajaga finantsabi, kui liikmesriik, kes ei ole eurot kasutusele võtnud, on suurtes maksebilansiraskustes või teda ähvardab tõsine oht sellistesse raskustesse sattuda.

(8) Ungarile anti sellist finantsabi nõukogu otsusega 2009/102/EÜ,⁽⁷⁾ Lätile nõukogu otsusega 2009/290/EÜ⁽⁸⁾ ja Rumeeniale nõukogu otsusega 2009/459/EÜ⁽⁹⁾.

(9) Ajavahemik, mil Iirimaa, Ungarile, Lätile, Portugalile ja Rumeeniale finantsabi antakse, on sätestatud igat riiki käsitlevas nõukogu otsuses. Ungarile lõpetati finantsabi andmine 4. novembril 2010.

⁽³⁾ ELT L 118, 12.5.2010, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT L 30, 4.2.2011, lk 34.

⁽⁵⁾ ELT L 159, 17.6.2011, lk 88.

⁽⁶⁾ EÜT L 53, 23.2.2002, lk 1.

⁽⁷⁾ ELT L 37, 6.2.2009, lk 5.

⁽⁸⁾ ELT L 79, 25.3.2009, lk 39.

⁽⁹⁾ ELT L 150, 13.6.2009, lk 8.

⁽¹⁾ 27. oktoobri 2011. aasta arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 1. detsembri 2011. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 12. detsembri 2011. aasta otsus.

- (10) Ajavahemik, mille jooksul Kreekale krediidiandjate vahelise lepingu ja krediidikorralduse lepinguga abi antakse, on erinev, kuna see sõltub igast selles vahendis osalevast liikmesriigist.
- (11) 11. juulil 2011 kirjutasid 17 euroala liikmesriigi rahandusministrid alla Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamislepingule. Selle Euroopa Ülemkogu 25. märtsi 2011. aasta otsuse 2011/199/EL (millega muudetakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 136 seoses stabiilsusmehhanismiga liikmesriikide jaoks, mille rahaühik on euro) ⁽¹⁾ järgse asutamislepingu kohaselt hakkab Euroopa stabiilsusmehhanism täitma praeguseid Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi ülesandeid 2013. aastaks. Seega tuleks käesolevas määruses Euroopa stabiilsusmehhanismi juba arvesse võtta.
- (12) Euroopa Ülemkogu väljendas 23. ja 24. juuni 2011. aasta järeldustes heameelt komisjoni kavatsuse üle tõhustada Kreeka laenuprogrammi ja liidu fondide koostoitmet, toetades jõupingutusi, et suurendada Kreeka suutlikkust liidu vahendeid majanduskasvu ja tööhõive edendamise eesmärgil ära kasutada, keskendudes konkurentsivõime parandamisele ja töökohtade loomisele. Peale selle väljendati järeldustes heameelt selle üle, et komisjon koostab koos liikmesriikidega terviklikku programmi Kreekale antava tehnilise abi kohta, ning toetati seda algatust. Käesoleva nõukogu 11. juuli 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1083/2006 (millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta) ⁽²⁾ muudatusega toetatakse neid koostoitmeid saavutamiseks tehtavaid jõupingutusi.
- (13) Selleks et lihtsustada liidu rahastamise juhtimist, kiirendada investeeringute tegemist liikmesriikides ja piirkondades ning parandada rahastamise kättesaadavust ühtekuuluvuspoliitika elluviimiseks, on vaja lubada põhjendatud juhtudel ajutiselt ja ilma programmiperioodi 2014–2020 mõjutamata suurendada struktuurifondidest ja Ühtekuuluvusfondist tehtavaid vahemakseid ja lõppmakset kümne protsendipunkti võrra iga prioriteetse suuna kohta kehtivast kaasrahastamise määrast liikmesriikide puhul, kes on tõsistes finantsstabiilsusega seotud raskustes ning on taotlenud selle meetme kaudu abi saamist. Selle tulemusel vähendatakse vastavalt nõutavat riigi toetust. Kuna suurendamine on ajutine ja selleks, et säilitada esialgsed kaasrahastamise määrad kui võrdlusalus ajutiselt suurendatud summade arvutamiseks, ei peaks mehhanismi kohaldamisest tulenevaid muudatusi rakenduskava rahastamiskavas kajastama. Siiski peaks olema võimalik rakenduskavasid ajakohastada, et keskendada rahastamine konkurentsivõimele, majanduskasvule ja tööhõivele ning viia nende sihid ja eesmärgid kooskõlla asjaoluga, et kättesaadav kogurahastamine väheneb.
- (14) Liikmesriik, kes esitab komisjonile taotluse määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 77 lõike 2 alusel erandi saamiseks, peaks oma taotluses täpsustama kuupäeva, millest alates peab ta erandi kohaldamist põhjendatuks. Asjaomane liikmesriik peaks oma taotluses esitama kogu vajaliku teabe, mille alusel tehakse kindlaks, tuginedes makromajanduse ja eelarve olukorda kirjeldavatele andmetele, et riigi toetuse jaoks ei ole kättesaadavaid vahendeid. Asjaomane liikmesriik peaks ka näitama, et erandist tulenev maksete suurendamine on vajalik rakenduskavade elluviimise jätkumise tagamiseks, ning et toetuse vastuvõtmise suutlikkuse probleem püsib isegi siis, kui kasutatakse määruse (EÜ) nr 1083/2006 III lisas sätestatud kaasrahastamise määrade maksimaalseid piirmäärasid. Asjaomane liikmesriik peaks samuti viitama asjakohasele nõukogu otsusele või muule õigusaktile, millega ta saab õiguse erandit kasutada. Komisjon peaks saama kontrollida esitatud teabe õigsust, mistõttu peaks komisjonile jääma pärast liikmesriigi poolt taotluse esitamist 30 päeva aega esitada vastuväiteid. Selleks et muuta erandi tegemine tõhusaks ja toimivaks, tuleb ette näha, et kui komisjon ei esita vastuväidet, on liikmesriigi taotlus põhjendatud. Komisjonile tuleks siiski anda õigus võtta rakendusaktide abil vastu otsus liikmesriigi taotluse suhtes esitatava mis tahes vastuväite kohta ning sellisel juhul peaks komisjon oma otsust ka põhjendama.
- (15) Seega tuleks üle vaadata rakenduskavade vahemaksete ja lõppmakse arvutamise eeskirjad ajavahemikul, mil liikmesriigid saavad finantsabi tõsiste finantsstabiilsusega seotud probleemide lahendamiseks.
- (16) Tuleb tagada, et vastavalt määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 77 lõikes 2 sätestatud erandile ajutiselt suurendatud vahemakseid ja lõppmakset saavatele liikmesriikidele kättesaadavaks tehtud suurendatud summade kasutamise kohta antakse asjakohaselt aru.
- (17) Pärast finantsabi andmise ajavahemiku lõppu võib määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 48 lõike 3 kohastes hindamistes vajalikuks osutuda hinnata muu hulgas ka seda, kas liikmesriigi kaasrahastamise määra vähendamine viib märkimisväärse kõrvalekaldumiseni algsetest eesmärkidest. Selline hindamine võib viia rakenduskava läbivaatamiseni.
- (18) Kuna rahvusvahelisi finantsturge mõjutav enneolematu ulatusega kriis ja majanduslangus, mis on kahjustanud mitme liikmesriigi finantsstabiilsust, nõuavad majandusele tervikuna avalduva mõju ohjamiseks kiiret reageerimist, peaks käesolev määrus jõustuma võimalikult kiiresti. Asjaomaste liikmesriikide erandlikke asjaolusid arvestades tuleks seda kohaldada tagasiulatuvalt, alustades kas

⁽¹⁾ ELT L 91, 6.4.2011, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 210, 31.7.2006, lk 25.

2010. eelarveaastast või finantsabi kättesaadavaks tegemise kuupäevast, sõltuvalt taotleva liikmesriigi staatusest, nende ajavahemike suhtes, kui liikmesriigid said finantsabi liidult või teistelt euroala liikmesriikidelt seoses suurte raskustega finantsstabiilsuse säilitamisel.

(19) Määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 77 lõike 2 kohasele erandile vastavat vahemaksete või lõppmakse kavandatavat ajutist suurendamist tuleks kaaluda kõiki liikmesriike puudutavate eelarvepiirangute kontekstis, mis peaks leidma asjakohast kajastamist Euroopa Liidu üldelarves. Peale selle, kuna mehhanismi põhieesmärk on käsitleda konkreetseid praegusi raskusi, peaks selle kohaldamine olema ajaliselt piiratud. Seetõttu tuleks mehhanismi kohaldamisega alustada 1. jaanuaril 2010 ja selle kestus peaks olema piiratud 31. detsembriga 2013.

(20) Määrust (EÜ) nr 1083/2006 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikkel 77 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 77

Vahemaksete ja lõppmakse arvutamise üldeeskirjad

1. Vahemaksete ja lõppmakse arvutamisel kohaldatakse iga prioriteetse suuna kaasrahastamise määra, mis on sätestatud rakenduskava käsitlevas otsuses, abikõlblike kulude suhtes, mida on kõnealuse prioriteetse suunaga seoses nimetatud igas sertifitseerimisasutuse tõendatud kuluaruandes.

2. Erandina artikli 53 lõikest 2, artikli 53 lõike 4 teisest lausest ja III lisas kehtestatud piirmääradest suurendatakse vahemaksete ja lõppmakset summani, mis on kümme protsendipunkti suurem vastava prioriteetse suuna suhtes kohaldatavast kaasrahastamise määrast, kuid ei ületa 100 %, abikõlblike kulude puhul, mida on viimati kinnitatud igas tõendatud kuluaruandes, mis esitatakse ajavahemikul, mil liikmesriik vastab ühele järgmistest tingimustest:

a) liikmesriik saab finantsabi kooskõlas nõukogu 11. mai 2010. aasta määrusega (EL) nr 407/2010 (millega luuakse Euroopa finantsstabiilsusmehhanism) (*) või teiselt euroala liikmesriigilt enne kõnealuse määruse jõustumist;

b) liikmesriik saab keskmise tähtajaga finantsabi kooskõlas nõukogu 18. veebruari 2002. aasta määrusega (EÜ) nr 332/2002 (millega liikmesriikide maksebilansi toetamiseks luuakse keskmise tähtajaga rahalise abi süsteem) (**);

c) liikmesriik saab finantsabi kooskõlas Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamislepinguga pärast selle jõustumist.

3. Liikmesriik, kes soovib kasutada lõikes 2 sätestatud erandit, esitab kirjaliku taotluse komisjonile hiljemalt 21. veebruari 2012 või kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil liikmesriik vastab ühele lõikes 2 osutatud tingimusele.

4. Lõike 3 kohases taotluses põhjendab liikmesriik erandi vajadust, esitades järgmise teabe, mille alusel tehakse kindlaks, et:

a) riigi toetuse jaoks ei ole kättesaadavaid vahendeid, tuginedes makromajanduse ja eelarve olukorda kirjeldavatele andmetele;

b) lõikes 2 osutatud maksete suurendamine on vajalik rakenduskavade elluviimise jätkumise tagamiseks;

c) probleem püsib isegi siis, kui kasutatakse III lisas esitatud kaasrahastamise määrade maksimaalseid piirmäärasid;

d) ta vastab ühele lõike 2 punktides a, b või c osutatud tingimusele, esitades viited nõukogu otsusele või muule õigusaktile, ning liikmesriigile finantsabi kättesaadavaks tegemise konkreetsele kuupäevale.

Komisjon kontrollib, kas esitatud teabe põhjal on lõikes 2 sätestatud erandi andmine põhjendatud. Komisjonil on pärast taotluse saamist 30 päeva aega esitada vastuväiteid esitatud teabe õigsuse suhtes.

Kui komisjon otsustab liikmesriigi taotluse vaidlustada, võtab ta rakendusakti abil vastu otsuse ja esitab oma põhjendused.

Kui komisjon liikmesriigi lõike 3 kohase taotluse suhtes vastuväidet ei esita, loetakse taotlus põhjendatuks.

5. Liikmesriigi taotluses täpsustatakse samuti lõikes 2 sätestatud erandi kavandatavat kasutusviisi ning antakse teavet täiendavate meetmete kohta, mida kavatakse võtta selleks, et keskendada rahastamine konkurentsivõimele, majanduskasvule ja tööhõivele, sealhulgas vajaduse korral rakenduskavasid muutes.

6. Lõikes 2 sätestatud erand ei kehti pärast 31. detsembrit 2013 esitatud kuluaruannete puhul.

7. Vahemaksete ja lõppmakse arvutamisel pärast seda, kui liikmesriik ei saa enam lõikes 2 osutatud finantsabi, ei võta komisjon arvesse kõnealuse lõike alusel makstud suuremaid summasid.

Neid summasid võetakse siiski arvesse artikli 79 lõike 1 kohaldamisel.

8. Lõike 2 kohaldamisest tulenevad suurendatud vahemaksed tehakse võimalikult kiiresti kättesaadavaks korraldusasutusele ja neid kasutatakse üksnes maksete tegemiseks rakenduskavade elluviimise kontekstis.

9. Liikmesriigid esitavad artikli 29 lõike 1 kohase strateegilise aruandluse raames komisjonile asjakohase teabe käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud erandi kasutamise kohta, näidates ära, kuidas suurendatud toetussumma on aidanud

kaasa konkurentsivõime, majanduskasvu ja tööhõive loomise edendamisele asjaomastes liikmesriikides. Komisjon võtab seda teavet arvesse artikli 30 lõikes 1 osutatud strateegilise aruande koostamisel.

10. Olenemata lõikest 2, ei ole liidu toetus vahemaksete ja lõppmakse näol suurem kui avaliku sektori toetus ja fondidest saadav maksimaalne toetus iga prioriteetse suuna jaoks vastavalt komisjoni otsusele rakenduskava heakskiitmise kohta.

11. Lõikeid 2–9 ei kohaldata Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi rakenduskavade suhtes.

(*) ELT L 118, 12.5.2010, lk 1.

(**) EÜT L 53, 23.2.2002, lk 1.”

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse siiski tagasiulatuvalt järgmiste liikmesriikide suhtes: Iirimaa, Kreeka ja Portugali puhul alates neile määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 77 lõike 2 kohaselt finantsabi kättesaadavaks tegemise päevast ning Ungari, Läti ja Rumeenia puhul alates 1. jaanuarist 2010.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 13. detsember 2011

Euroopa Parlamendi nimel
president
J. BUZEK

Nõukogu nimel
eesistuja
M. SZPUNAR